

Viatge al Marroc (Setmana Santa de 1998)

Jaume Mateu i Giral

(geògraf)

Pere Andreu i Aliu

(guia d'ARAC)

Sota els auspicis de la Societat Catalana de Geografia (SCG) es va oferir als socis la possibilitat de viatjar i visitar indrets singulars del Marroc. L'entitat que va organitzar el viatge fou ARAC, sigles que signifiquen «a la recerca d'altres cultures». Aquesta agència ofereix viatges alternatius a les rutes turístiques habituals. Els socis van respondre a l'oferiment de la SCG i, a més, van donar-ne veus, la qual cosa va significar la sortida de Barcelona amb dos minibusos i disset persones.

El pas de l'estret de Gibraltar amb vaixell és evocador i suggestiu, separa dos mons i dos models socioeconòmics i culturals. En entrar en contacte amb el territori i la gent marroquins hom s'adona que la seva realitat és ben diferent de l'europea.

Els petits pobles berbers rifenys amb les cases encalcinades d'un blanc o blau amb diverses gradacions, les construccions de tova, els singulars elements decoratius de les façanes, la distribució en laberint de carrers, les fonts amb aigua transparent, l'originalitat dels cementiris, les petites botigues amb els comerciants que ofereixen productes de la terra, els molins de farina medievals funcionant, la distribució de les parcel·les de conreu en terrasses en els vessants de les muntanyes, les dones que transporten llenya o herba per al bestiar i d'altres elements et transporten a temps llunyans i a situacions oblidades per la nostra societat.

En el bell mig de la plana de Fes, prop de Meknès, se situen les magnífiques ruïnes de la ciutat romana de Volubilis, capital de la Mauritània Tingitana. Hom hi pot observar el fòrum, el capitolí, la basílica, l'arc de triomf, les termes, la perfecta distribució dels *decumanus*, les clavegueres, els palaus decorats amb feres i mosaics. És un complet i bell museu obert que mostra la fascinació de descobrir un típic assentament romà. La ciutat de Fes, situada sobre diferents turons, és la capital cultural i religiosa del Marroc i té una fascinació especial. Els carrers obscurs, farcits de galeries i de passatges, i les cases altes amb finestres petites, sostres de fusta i teulades de terra premada et situen a l'època medieval. Però també s'hi poden observar grans patis amb columnes de marbre i jardins amb brollador central coberts de tarongers. Fes té gran quantitat de mesquites o temples mahometans en els quals dominen els tres elements de construcció bàsics: la pedra tallada al terra, el guix mort a la paret i la fusta treballada al sostre. La mesquita més freqüentada és la dedicada al sultà Idris II, fundador de Fes i venerat com a home sant, on reposen les seves restes, que són un santuari de peregrinació constant i multitudinària. Els carrers són plens de botigues i s'agrupen per oficis: joiers, ferrers, calderers, fusters, tintorers i d'altres. A cada tram de carrer hi ha una escola alcorànica i en passar se sent la mainada recitar l'Alcorà. Les *mederses* allotgen els estudiants que viuen normalment en cel·les, lliurats als estudis. Els crits dels venedors ambulants, les pedres cantelludes dels viaranys, el vaivé d'ases i mules, les empentes de la multitud, les tradicions a flor de pell, fan de Fes el veritable representant del Marroc més pur.

L'itinerari per l'Atlas Mitjà, amb magnífics boscos d'alzina i cedre, és d'una bellesa poc comuna i ofereix la possibilitat d'un diàleg constant amb la natura, perquè els elements artificials i artificiosos en són absents. Un bon dinar a les cascades d'Uzud, les fonts de l'Oum er-Rbia o riu més llarg del Marroc, constitueix una experiència digna dels millors moments que pot atribuir-se la geografia de l'oci. Marràqueix, la gran capital del sud del Marroc, és una ciutat cosmopolita, àrab i berber, vermella, sota l'espatlla nevada del gegant Atlas. És original, seductora, amb un moviment permanent al voltant de la famosa plaça Jemaa el Fna i de la coneguda mesquita Kutubiyya. En amagar-se el sol, la plaça s'omple de gom a gom de gent que vol observar amb atenció l'efervescència d'allò que conté: encantadors de serps, venedors d'herbes medicinals, relators de llegendes, escriptors, joglars, malabaristes, pidolaires i molts altres personatges. Tot un món de suggestió que transporta la imaginació dins el cor de la ciutat. A l'hora de sopar Jemaa el Fna esdevé un restaurant a l'aire lliure, amb una oferta variada d'aliments de la terra, que es preparen a la vista.

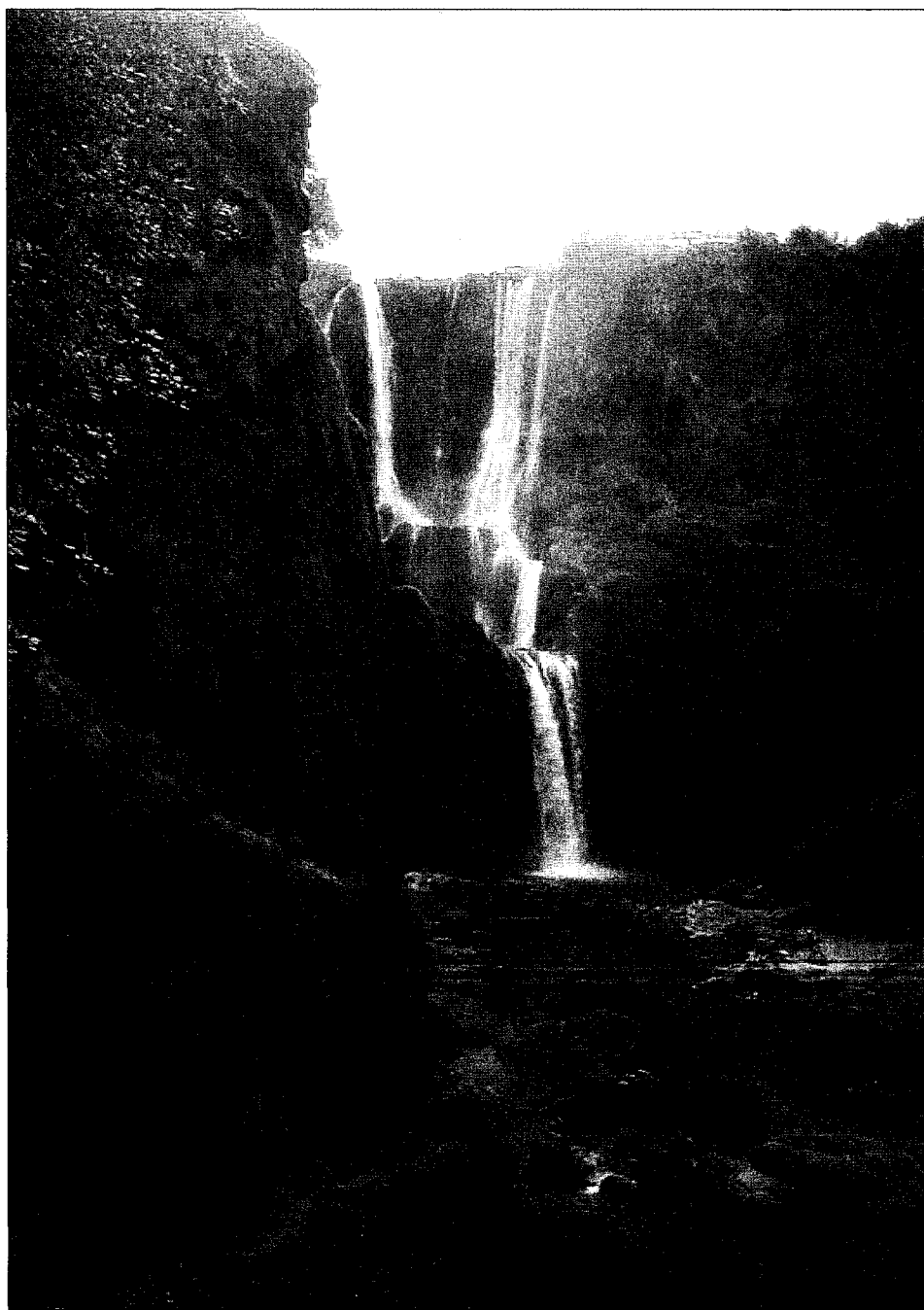
El camí de Marràqueix a Essàouira, a la costa atlàntica, és ple de sorpreses. S'observen petits pobles amb cases de tàpia, i gran quantitat de nens practiquen jocs al carrer. En l'època de la collita del cereal, hom pot veure segadors amb la falç, lligadors de garbes, dromedaris i bens que aprofiten les espigues de gra que cauen en fer les feines. És el treball d'una època molt llunyana als ulls dels europeus. Essaouira, batejada Mogador pels europeus, té una llum

especial, un espectre multicolor i brillant que assoleix la màxima expressió contemplant el blau de les barques de pescadors, les graelles amb el peix i la vista de les illes, antigues factories de producció de púrpura.

El viatge de tornada es fa llarg i reiteratiu, sobretot en observar el grau de despersonalització que adquireix la costa del llevant espanyol. Queda la imatge, el record i, sobretot, la possibilitat de tornar al Marroc, un conjunt de territoris tan propers físicament i tan llunyans socialment, econòmicament i culturalment.

Grup de persones, en part socis de la SCG, que van fer el viatge al Marroc durant la Setmana Santa de 1998. Entre els geògrafs s'observen Margarida Noguera, Glòria Romaní, Eulàlia Solé (filla d'en Solé i Sabaris), Ricard Jánça, Carme Semis i Jaume Mateu.

Les cascades d'Uzud impulsen les aigües procedents de l'altiplà d'Azilal cap al fons d'una profunda gola. La cascada, d'uns 100 m d'altura, crea un arc de colors quasi permanent, que contrasta amb l'exuberant vegetació i les argiles erosionades per l'aigua.